

Metsästäjäliiton uusiutuvan energian linjaukset

Tuulivoima

Suomen Metsästäjäliitto pitää uusiutuvien energialähteiden kehittämistä ja käyttöä tärkeänä. Siirtymä fossiilittomiin ja uusiutuviin energiamuotoihin tulee kuitenkin toteuttaa tavoilla, jotka eivät entisestään heikennä luontoympäristöjä.

Tuulivoima on lähes päästötön tuulivoimaloiden valmistamisen, asentamisen ja infrastruktuurin rakentamisen jälkeen. Tuulivoimaloiden puutteellisuus on niiden viemä tila ja aiheuttama häiriö, jonka vuoksi ne suunnitellaan suurille yhtenäisille metsäalueille, joissa niistä on vähiten haittaa ihmisasutukselle. Samalla sijoittamisesta on eniten häiriötä luonnolle ja elinympäristöille. Myös maisema- ja äänihaittaa pidetään yleisesti haasteellisina.

Tuulivoimaa itsessään liitto ei pidä ongelmallisena, vaan tuulivoimapuistojen sijoittamista muulta rakentamiselta säästyneille yhtenäisille metsäalueille. Mittakaava on suuri, sillä varsinkin Etelä- ja Länsi-Suomessa yhtenäisten tuhannesta muutamaan tuhanteen hehtaarin kokoisten metsäalueiden määrä on hyvin rajallinen ja tärkeä metsäriistalajistolle. Vaikka alueella olisi enemmänkin suuria metsäalueita, tämä ei lohduta juuri kyseisiä paikallisia toimijoita, joiden pyyntialueet heikentyvät.

Koska tuulivoima on merkittävä tulonlähde maanomistajille, joille maankäytöstä päättäminen kuuluu, liitto ei ota kantaa yksityisomisteisille alueille rakennettaviin yksittäisiin tuulivoimahankkeisiin, vaan sijoittamiseen liittyvään valtakunnalliseen politiikkaan.

Tuulivoiman mittakaava

Eri lähteistä ja tarkastelutavasta riippuen yksi tuulivoimala vie pinta-alaa seuraavasti: Voimala 1-1.5 ha ja voimalan, sen tiestön ja sähkönsiirron kokonaisuus keskimäärin noin 5–6 ha. Tuulivoimakansalaisyhdistyksen mukaan yksi tuulivoimala muu infra mukaan lukien vie noin 100 ha. Vastaavasti yksi tuulivoimala vaatii noin 137 hehtaaria tilaa, toteaa taas laskelmissaan Pelastetaan Suomen luonto ry. Yhtä kaikki kaavoituksessa tornien koosta riippuen 10 voimalalle varataan 1200 - 2000 ha alue, voimaloiden koosta riippuen. Esimerkiksi valtavalle Pihlinevan tuulivoimahankkeelle tavoiteltiin vuonna 2022 jopa 94 kpl:een enimmäismäärää 8–10 MW tornia yhteenlasketulta pinta-alaltaan 149 neliökilometrille. Vastaavasti keskimääräisemmille hankkeille on haettu esimerkiksi Vihisuolle vuonna 2014 9kpl 3 MW tornia 1200 hehtaarille ja hiljattain Lehmikorpeen vuonna 2023 12kpl 14 MW tornia 2 445 hehtaarille.

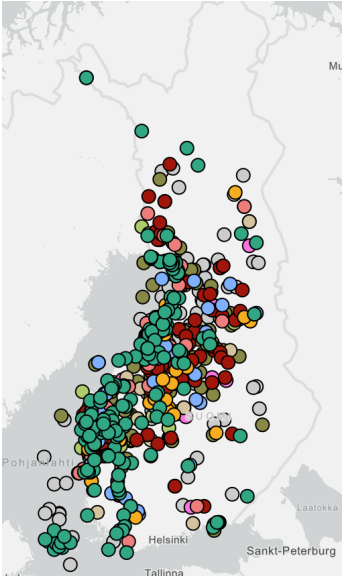
Energian tuottokehityksestä Tuulivoimayhdistys toteaa, että 2009 rakennettu 3 MW tuulivoimala tuotti noin 9 000 MWh vuodessa, kun taas vuonna 2019 rakennettu 4,2 MW tuulivoimala tuottaa vuosittain jopa 19 000 MWh.

Suomen tuulivoimayhdistyksen puolivuosittelemän tuulivoimahankekatsauksen mukaan toukokuussa 2023 mennessä Suomessa oli julkaistu suunniteltuja maatuulivoimahankeita yli 63 100 megawattia (MW) ja merelle yli 57 600 MW.

63 100 MW täyttäminen vaatii yli 10 000 modernia voimalaa. Kaavoitetuksi teollisuusalueeksi karkeasti muutettuna tämä tarkoittaisi noin 2 300 000 hehtaaria sijoitettuna jo valmiiksi harvoille yhtenäisille metsäalueille.

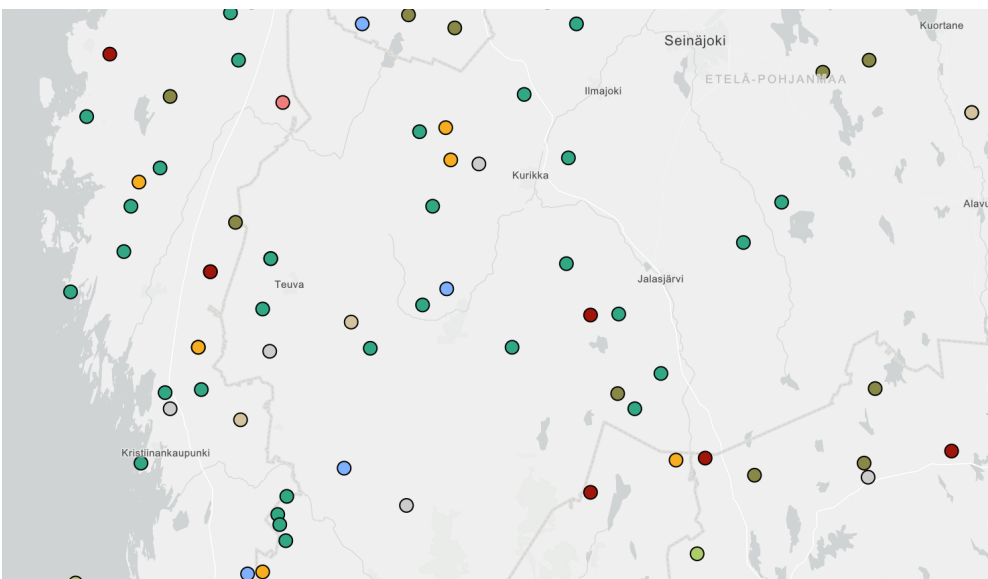
Käytännössä tuulivoimapuistossa tornin ympärillä on noin hehtaarin raivattu aukko, torneille menevä tie ja alueelta lähtevä, yleensä kustannussäästöjen vuoksi ilmajohtona toteutettu sähkönsiirto, jonka alapuolinen maasto on raivattua. Tornien välit, noin 5 kertaa roottorin halkaisija, eli tyypillisesti 600 - 800 metriä, on sen sijaan normaalissa metsätalouskäytössä.

Uutta tuulivoimaa ei ole tuettu merkittävästi vuoden 2018 jälkeen. Tätä ennen vuonna 2011 alkaen tehtyjä voimaloita tuettiin uusiutuvan energian syöttötariffilla 12 vuodeksi, joten osa nauttii tukea edelleen. Jotkin voimalat saavat tuotantotukea.

Suomen tuulivoimayhdistyksen puolivuositin tekemän tuulivoimahankekatsauksen mukaan toukokuussa 2023 mennessä Suomessa oli julkaistu suunniteltuja maatuulivoimahankkeita yli 63 100 megawattia (MW). Merelle suunniteltuja hankkeita yli 57 600 MW.

Kuvalähde: <https://tuulivoimayhdistys.fi/tuulivoima-suomessa/kartta>

Tiheimmin valmiita, valmistuvia ja suunnitteilla olevia hankkeita on Pohjanmaalla, lähempi tarkastelu kertoo taajuudesta. Voimaloiden pinta-alat vaihtelevat 1000 – 3000 hehtaarin tietämällä, joskin jopa 15 000 hehtaarin alueita tavoitellaan.

Kuvalähde: <https://tuulivoimayhdistys.fi/tuulivoima-suomessa/kartta>

Metsästys ja tuulivoima

Tuulivoimaa rakentaa usea yhtiö, jotka ovat usein ulkomaisia tai monikansallisia. Alue vuokrataan maanomistajalta, jolle voimalahanke on varsin tuottoisa. Yhtiöiden käsitykset metsästyksestä ovat ajan kuluessa vaihdelleet, mutta nykyisin sopimukset ovat pitkälti toisiaan vastaavia. Metsästyksen kannalta merkityksellisintä on, millaisin edellytyksin metsästys on mahdollista. Liitton tulleiden palautteiden perusteella metsästystä ei yleensä sopimuksissa suoraan rajoiteta. Toissijaisia rajoitteita on saattanut esiintyä liikkumisrajoitusten tai vakuutusvaatimusten kautta. Esimerkiksi voimalan siivestä irronnut lumi ja jää aiheuttaa kulkijalle tai omaisuudelle vahinkoriskejä ja yhtiölle vastuukysymyksen, jonka vuoksi kulku kielletään kyltein parin sadan metrin säteellä tornista. Tästä johtuen kulkemismahdollisuus metsästystarkoituksessa omalla vastuulla tulisi varmistaa. Sähkön siirtoon liittyvät rakennelmat ovat usein ympäröity melko tiiviisti aidalla, eikä tällä ole metsästyksen kannalta merkitystä. Maanomistajan onkin syytä sopimusta tehdessään varmistua, ettei metsästykselle tai muulle maanomistajan toivomalle kululle synny estettä.

Suorat vaikutukset metsästyksen toteuttamiseen ovat ampumasektoreiden huomioiminen, joka on tavanomaista kaikessa metsästyksessä asuntojen, autojen ja muun omaisuuden suhteen. Tiestön olemassaolo talvikunnossapitoineen auttaa passien vetoa ja saaliin noutoa.

Parhaimmillaan tuulivoimayhtiöt tukevat metsästystä osallistamalla metsästyseuraa tiestön suunnittelussa ja sponsoroimalla hirvitorneja tai muuta toimintaa tukevaa. Usein metsästyseuran paikallistuntemus eläinten reiteistä ja pyytäjien passipaikoista voi olla hyödyllistä tietoa, joka suunnitteluvaiheessa on mahdollista ottaa huomioon. Ylipäätään paikallinen hyväksyntä on tuulivoimayhtiöille usein tärkeää.

On myös muistettava, että tuulivoiman rakentaminen ei aiheuta lopullista merkittävää ympäristön muuttumista. Tuulivoimalan ikä voi olla 30 vuotta ja todennäköisesti se uusitaan, jos toiminta on edelleen kannattavaa, eikä muita esteitä tule. Jos ja kun toiminta lopetetaan, voimalat puretaan ja perustukset maisemoidaan. Maisema palautuu ja ääni sekä liikehäiriö poistuu. Metsä saa jatkaa kasvua ja täyttää myös raivatut alueet, jolloin palataan lähes alkutilanteeseen. Toiveen varaan jää, että mahdollisen elinympäristön heikentymisen vuoksi tuotantoaikana taantuneet lajit pystyvät palautumaan yhdessä ympäristön kanssa.

Vaikutuksia riistalle

Tuulivoiman vaikutuksista riistalle on melko vähän tutkittua tietoa, etenkin Pohjoismaista. Joitakin synteesejä on tehty, kuten Ruotsissa 2012, mutta aineiston pohjana on lopulta hyvin vähän varsinaista tutkimusta. Luonnonvarakeskuksella on tuulivoiman vaikutuksista tutkimushanke direktiivilajeihin liittyen 2023–2027.

Liiton saamien palautteiden ja tietojen perusteella rakentamisvaiheessa maanmuokkaus on merkittävää ja suurempi riistalajisto linnut mukaan lukien saattavat siirtyä alueelta. Myöhemmin useimmat lajit kuitenkin palaavat ja ympäristö saattaa tukea etenkin hirvieläinten ja jänisten läsnäoloa, sillä puskittavat piennaralueet tarjoavat paljon lehtevää ravintokasvia. Muutos voi lisätä joillakin lajeilla jopa kantojen hallinnan haasteita. Alueen sirpaloituminen saattaa kuitenkin häiritä etenkin kanalintujen soidinalueita ja muita vuodenkierron elinympäristövaatimuksia. Voimaloiden läsnäolo ja siipien liike ei havaintojen

perusteella vaikuta merkittävästi tottumisen jälkeen nisäkäslajistoon sen enempää tai vähempää, kuin moottorin melu ja autojen liike tien läheisiin maastoihin.

Luodun hyväkuntoisen metsäautotiestön johdosta luonnon virkistyskäyttö, mukaan lukien metsästyks, saattaa lisääntyä myös alueen keskiosissa saavutettavuuden parantumisen vuoksi, jolla voi olla vaikutusta riistaeläimiin.

Tuulivoima ja ympäristö metsästyksessä

Ympäristönä tuulivoimalan ja tiestön olemassaolo vie erämaisyyden, eikä miellytä luonnossa kävijöitä, kuten rakentamaton alue, vaikka metsätalousmaata onkin. Luontoviihtyvyyden menetys ja metsäympäristön sirpaloituminen elinympäristöheikennyksineen ovat tuulivoiman suurimmat haitat. Tämän vuoksi liitto kannustaa uutta harkintaa tuulivoiman sijoittamispaikoista ja toivoo löydettävien keinojen tuulivoiman toteuttamiseksi tai korvaamiseksi tavalla, joka soveltuu rakennetulle tai muokatulle alueelle.

Tuulivoimalla voi olla silti metsästykselle toissijainen positiivinen vaikutus, sillä kansallispuistot ja luonnonsuojelualueet metsästykskieltoineen ovat lohkaisseet suuria alueita metsästykseltä. Luonnonsuojelualueiksi perusteettomine metsästykskieltoineen haetaan samoja yhtenäisiä metsäympäristöjä, joita myös tuulivoima alueikseen hamuaa. Alue, jolle tuulivoimaa rakennetaan, ei helposti sovellu suojelualueeksi. Vaikka Metsästäjäliitto kantaa huolta ympäristöstä ja pitää tärkeänä luontoympäristöjen säilymistä rakentamiselta, se ei toivota nykymallisia luonnonsuojelualueita tervetulleiksi, jos niillä automaattisesti rajoitetaan kestävä, säädely metsästyks.

Merituulivoima

Merituulivoiman suunnittelussa metsästyksen ja lajien hyvinvoinnin kannalta on sekä negatiivisia, että positiivisia mahdollisuuksia.

Metsästäjäliitto kantaa huolta merialueiden metsästyksmahdollisuuksien voimakkaasta kaventumisesta, jota aiheuttaa nykyiset ja tulevat suojelualueet ja nyt näiden lisäksi tuulivoima. Merituulivoimaa ei voida rakentaa suojelualueille, puolustusvoimien alueille tai laivaväylille. Jäljelle jää alueet, joilla metsästyks on ollut mahdollista.

Merituulivoimalat sijoitetaan käytännön syistä matalahkoille alueille, jotka samalla ovat vedenalaisen elämän monimuotoista aluetta. Voimaloiden perustuksiin tarvitaan paljon kiviainesta, jota suunnitellaan ruopattavaksi lähialueelta. Tämä lisää entisestään vedenalaiselle luonnolle aiheutuvaa haittaa. Mahdollinen veteen ja kiintoainekseen välittyvä värähtely saattaa vaikuttaa pohjaeliöstön ja kalojen elinympäristön laatuun.

Toisaalta perustukset saattavat lisätä sopivia elinolosuhteita joillekin lajeille ja mikäli perustusten eliöstö tarjoaa ravintoa kalalajeille, niistä voi muodostua myös kiinnostavia kalastuskohteita, mikäli perustuksille nousu tai viereen ankkuroituminen on sallittua.

Metsästyksä rajaavan vaikutuksen sijaan voimaloiden perustukset voisivat tarjota metsästyksipaikkoja, jos perustukseen tehdään sellaista tasannetta, jolle voi nousta ja kiinnittää pienehkön veneen. Vedenrajaan olisi tehtävissä hylkeille soveltuvia tasanteita, joka tukisivat hylkeiden lisääntymis- ja karvanvaihdon aikaisia tarpeita, mutta myös metsästyksaikaista pyyntiä. Metsästyksjärjestelyt tai metsästyksen toteutus merituulivoimaloiden luona vaatii kehittämistä, mutta mahdollisuuksia ei tulisi sulkea pois.

Tuulivoimaloiden käytön loputtua toiminnan ehtona on yleensä ympäristön ennalleen palauttaminen, mutta merituulivoimaloiden kohdalla perustukset voisivat jäädä paikoilleen muodostaen pienten keinotekoisien saarten rykelmän. Se toimisi monille merilinnuille pesimä- ja levähdyspaikkana.

Aurinkovoima

Metsästäjäliitto pitää aurinkovoimaa erinomaisena uusiutuvana energialähteenä.

Aurinkosähkövoimala-alueita toteutetaan muutamasta hehtaarista aina sataan tai jopa satoihin hehtaareihin. Järjestelmät rakennetaan tiiviiksi kentäksi, jolla kaikki muu toiminta estyy, luonnollisesti myös metsästys. Ampumasektoreilla huomioidaan järjestelmien sijainti, joka metsästyksessä on tavanomaista kaikenlaisen muunkin omaisuuden suhteen. Myös ylös ammuttujen haulien putoamisalue on huomioitava, vaikkakin ilmanvastuksen ansiosta vapaasti putoavan haulin liike-energia on jäärakeita vastaava, jota paneelit tehdään kestäväksi.

Aurinkovoimala-alueita suunniteltaessa toivotaan otettavan huomioon eläinten liikkumisreitit, lintujen muuttojen aikaiset ruokailualueet ja metsästysjärjestelyt, joihin suuremman voimala-alueen sijainti ja muoto saattaa vaikuttaa merkittävästi. Paikallisen metsästysseuran konsultointia suositellaan suunnitteluvaiheessa. Kuten tuulivoimassa, yksityismaalle rakennettavaan yksittäiseen aurinkovoimalaan liitto ei ota kantaa, sillä on maanomistajan päätettävissä mitä maillaan tekee. Liitto pyrkii vaikuttamaan valtakunnallisiin linjauksiin.